

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки
і управління

Андрій КОЦУР

„ 29 ” 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

„ 29 ” 08 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ

„ 29 ” 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни „ ПОДАТКОВА СИСТЕМА ”

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань 07 „Управління та адміністрування”

Спеціальність 075 „Маркетинг”

Освітньо-професійна програма „Маркетинг”

Кафедра ФІНАНСІВ ім. С. ЮРІЯ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	ІРС (год)	Тренінг (год)	СРС (год)	Разом (год)	Екзамен (семестр)
Денна	II	IV	30	30	4	8	48	120	IV
заочна	II	IV	8	4			108	120	IV

Handwritten signature

Тернопіль – 2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 075 «Маркетинг», затверджені Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26 червня 2024 р.).

Робочу програму склав канд. екон. наук, доцент Володимир ДМИТРІВ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів ім. С. Юрія, протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри,
д-р екон. наук, професор

Андрій КРИСОВАТИЙ

Гарант ОПП

Людмила ГАЛЬКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

1. Опис дисципліни «Податкова система»

Дисципліна – Податкова система	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни – блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність 075 Маркетинг	Рік підготовки: Денна – 2 Заочна – 2 Семестр: Денна – 4 Заочна – 4
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Маркетинг»	Лекції: Денна форма – 30 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 30 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна – 48 год. Заочна – 108 год. Тренінг: Денна – 8 год. Індивідуальна робота: Денна – 4 год.
Тижневих годин: 10 год., з них аудиторних: 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами теоретичних та практичних аспектів податкової системи, організації роботи фіскальних органів, визначення, узгодження та сплати податкових платежів, реалізації стратегії добровільної сплати податків, порядку обчислення, декларування та погашення податкових зобов'язань з основних бюджетоутворюючих податків. Ця дисципліна відноситься до дисциплін циклу фахової підготовки, які формують професійний рівень майбутніх економістів. Курс «Податкова система» охоплює методологічні засади сутності податків, проблематику податкової політики, основ податкового менеджменту та податкового адміністрування, порядку обчислення та сплати податків і окремих неподаткових платежів.

Вивчення курсу «Податкова система» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів (фінанси, макро- та мікроекономіка, бухгалтерський облік і оподаткування тощо), цілеспрямованого вивчення спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання комплексних практичних індивідуальних завдань.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Податкова система» є:

- зрозуміти соціально-економічну сутність та функції, податків, вивчити їх класифікацію і види;
- ознайомитися із особливостями ведення податкової політики держави на основі науково-обґрунтованих підходів, вивчити складові податкової системи;
- засвоїти засади організації податкової роботи, нормативного регламентування та практики службових стосунків платників податків і податкових органів;
- вивчити порядок обчислення та сплати податку на додану вартість;
- засвоїти особливості справляння акцизного податку;
- набути навичок розрахунку мита та вивчити його роль як фіскального інструмента та засобу митного регулювання;
- вивчити особливості прибуткового оподаткування підприємств в Україні;
- розвинути вміння у сфері розрахунку, декларування та сплати податку на доходи фізичних осіб;
- дослідити особливості справляння, фіскальну і регулюючу роль екологічного оподаткування;
- засвоїти методику справляння єдиного податку в розрізі окремих груп платників;
- ознайомитися із механізмами справляння рентних платежів в Україні;
- розвинути навички розрахунку та сплати місцевих податків і зборів.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу та результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Податкова система» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із курсу «Фінанси».

2.5. Результати навчання.

В процесі вивчення дисципліни «Податкова система» студенти повинні:

- Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.
- Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

3. Програма дисципліни «Податкова система»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування податкової системи

Тема 1. Соціально-економічний зміст, види та функції податків.

Сутність податків. Податки в системі доходів державного бюджету. Податки та інші форми платежів до бюджету. Визначення податків, їх ознаки.

Функції податків. Співвідношення функцій та їх єдність.

Термінологія оподаткування. Елементи податку. Методи побудови податкових ставок. Тверді і процентні ставки. Види процентних ставок : пропорційні, прогресивні, регресивні; їх комбінації. Проста і складна прогресія в оподаткуванні. Пільги в оподаткуванні.

Класифікація податків, її ознаки.

Види прямих податків. Переваги та недоліки прямих податків, проблеми їх стягнення. Регулюючий механізм окремих видів прямих податків.

Види непрямих податків. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі країни.

Тема 2. Податкова політика і податкова система.

Податкова політика: поняття та напрямки реалізації. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики. Критерії проведення податкової політики. Рівнонапруженість в оподаткуванні. Стабільність та гнучкість податкової політики, їх взаємозв'язок. Податкова політика в країнах з перехідною економікою. Суть податкового регулювання ринку. Антикризове податкове регулювання в умовах воєнного стану.

Наукові основи побудови податкової системи. Поняття податкової системи і основні вимоги до неї. Структурна побудова податкової системи. Оптимізація співвідношення фіскальної достатності, економічної ефективності і соціальної справедливості. Поняття податкової структури. Фактори, що визначають структуру податкової системи.

Система оподаткування та принципи її побудови. Структура системи оподаткування в Україні. Вплив оподаткування на інвестиції та економічний ріст в країні. Податкова політика України в сучасних умовах.

Тема 3. Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи.

Основи та організація податкової роботи, її основні елементи. Залежність рівня податкової роботи від чіткості податкової політики і налагодженості державних органів у сфері оподаткування держави.

Контролюючі органи у сфері оподаткування, склад податкових органів в Україні. Організаційна структура та функції податкових органів в Україні. Права, обов'язки й відповідальність працівників податкових органів в Україні, їх персональні звання.

Правове регламентування діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи. Інструктивно-методичне забезпечення справляння податків і зборів.

Основи адміністрування податків і зборів. Контролюючі органи та органи стягнення. Податкова звітність. Податкові консультації. Порядок визначення суми податкових та грошових зобов'язань платника податків, порядок їх сплати та оскарження рішень контролюючих органів. Податковий контроль. Організація обліку платників податків. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів. Перевірки. Погашення податкового боргу платників податків. Застосування міжнародних договорів та погашення податкового боргу за запитами компетентних органів іноземних держав. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Змістовий модуль 2. Практика функціонування податкової системи України

Тема 4. Податок на додану вартість.

Універсальний акциз як форма непрямого оподаткування. Основні види універсального акцизу, що використовується у світовій фіскальній практиці.

Сутність податку на додану вартість, його виникнення та розвиток. Запровадження та функціонування ПДВ в Україні.

Платники податку на додану вартість. Вимоги щодо реєстрації осіб як платників податку. Добровільна реєстрація платників податку. Порядок реєстрації платників податку. Анулювання реєстрації платника податку.

Визначення об'єкта оподаткування. Місце постачання товарів та послуг. Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг. Особливості визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг в окремих випадках. Порядок визначення бази оподаткування для товарів, які ввозяться на митну територію України, послуг, які поставляються нерезидентами на митній території України. Особливості визначення бази оподаткування для готової продукції, виготовленої з використанням давальницької сировини нерезидента, у разі її постачання на митній території України. Особливості визначення бази оподаткування в окремих випадках (порядок коригування податкових зобов'язань та податкового кредиту).

Розміри ставок податку. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою. Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою. Операції, що підлягають оподаткуванню за ставками 7% та 14%. Операції, що не є об'єктом оподаткування. Операції, звільнені від оподаткування.

Податковий кредит. Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту.

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або відшкодуванню з Державного бюджету України (бюджетному відшкодуванню), та строки проведення розрахунків.

Податкова накладна. Реєстри податкових накладних. Звітні (податкові) періоди. Порядок подання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом.

Особливості оподаткування операцій при переміщенні товарів через митний кордон України. Світовий досвід справляння ПДВ.

Тема 5. Акцизний податок.

Акцизний податок, як форма специфічних акцизів. Особливості акцизного оподаткування в Україні.

Платники податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Підакцизні товари та ставки податку. Дата виникнення податкових зобов'язань.

Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України.

Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України.

Порядок обчислення податку в разі тимчасового ввезення на митну територію України та переміщення через митну територію України транзитом підакцизних товарів.

Особливості обчислення податку за адвалорними ставками.

Особливості обчислення податку з тютюнових виробів.

Порядок і строки сплати податку. Складення та подання декларації з акцизного податку.

Контроль за сплатою податку.

Особливості оподаткування алкогольних напоїв. Виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Ввезення на митну територію України імпортованих алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Контроль за надходженням податку з алкогольних напоїв і тютюнових виробів.

Особливості оподаткування деяких підакцизних товарів залежно від напрямку його використання. Акцизні склади.

Світовий досвід справляння акцизного податку.

Тема 6. Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання.

Основи митної справи в Україні. Економічна сутність та призначення мита. Класифікація мита. Мито як джерело доходів державного бюджету і регулятор міжнародного бізнесу та процесів споживання. Термінологія митної справи : митна територія та митний кордон, імпорт, експорт та транзит, митна декларація, резиденти і нерезиденти, декларанти.

Платники і ставки мита. Порядок і методика сплати мита. Пільги для юридичних та фізичних осіб. Справляння мита та порядок його перерахування в бюджет. Відповідальність платників та контроль за сплатою мита.

Основні тенденції та напрямки митного оподаткування у світовій фіскальній практиці.

Тема 7. Податок на прибуток підприємств.

Прибуткове оподаткування підприємств та організацій, його місце в системі оподаткування. Варіанти прибуткового оподаткування підприємств.

Платники і ставки податку на прибуток підприємств. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення доходів та їх склад. Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування. Порядок визнання доходів.

Склад витрат та порядок їх визнання. Витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку.

Об'єкти амортизації. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів. Методи нарахування амортизації. Визначення вартості об'єктів амортизації. Облік операцій із землею та її капітальним поліпшенням. Амортизація витрат, пов'язаних з видобутком корисних копалин.

Податкова база. Порядок урахування від'ємного значення об'єкта оподаткування в результатах наступних податкових періодів.

Ставки податку. Порядок обчислення податку. Оподаткування операцій особливого виду. Звільнення від оподаткування.

Особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції. Особливості оподаткування страховика. Оподаткування неприбуткових установ та організацій. Особливості оподаткування прибутку підприємств, отриманого у зв'язку із впровадженням енергоефективних технологій. Безнадійна та сумнівна заборгованість. Особливості оподаткування нерезидентів.

Світовий досвід прибуткового оподаткування підприємств, фірм та корпорацій. Корпоративний податок.

Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб.

Податки з населення та основи прибуткового оподаткування. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування. Оподатковувані і неоподатковувані доходи. Шедулярна та глобальна система оподаткування.

Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу.

Податкова знижка. Ставки податку. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Перерахунок податку та податкові соціальні пільги.

Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів.

Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету.

Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав. Визначення суми процентів, сплачених платником податку за користування іпотечним житловим кредитом з метою нарахування податкової знижки.

Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність

Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Тема 9. Екологічний податок

Платники екологічного податку. Об'єкт та база оподаткування.

Ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення. Ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти. Ставки податку за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах. Ставки податку за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені). Ставки податку за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

Порядок обчислення екологічного податку. Порядок подання податкової звітності та сплати податку.

Тема 10. Спеціальні податкові режими.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності. Загальні положення справляння єдиного податку. Групи платників єдиного податку. Порядок визначення доходів та їх склад. Ставки єдиного податку та особливості їх встановлення. Податковий (звітний) період. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку. Ведення обліку і складення звітності платниками єдиного податку. Особливості нарахування, сплати та подання звітності з окремих податків і зборів платниками єдиного податку.

Оподаткування сільськогосподарських виробників за спрощеною системою оподаткування. Платники податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Ставки податку. Податковий (звітний) період. Порядок нарахування та строки сплати. Особливості обкладення платників податку окремими податками і зборами. Порядок набуття статусу платника податку. Відповідальність платників.

Тема 11. Рентна плата.

Основи та мета встановлення рентної плати. Державна власність на ресурси як основа отримання державою доходів за їх використання. Принципи встановлення плати за ресурси. Види плати за ресурси. Об'єкти сплати, побудова ставок і визначення платників.

Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні. Платники рентної плати. Об'єкт оподаткування. Ставки рентної плати. Корируючі коефіцієнти. Порядок обчислення податкових зобов'язань та строк сплати. Контроль та відповідальність платників.

Рентна плата за користування надрами. Плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Платники ренти. Об'єкт оподаткування ренти. Ставки ренти. Порядок обчислення і сплати ренти.

Рентна плата за спеціальне використання води. Платники ренти. Об'єкт оподаткування рентою. Ставки ренти. Порядок обчислення ренти. Особливості обчислення ренти при встановленні лімітів використання води. Порядок сплати ренти.

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Платники ренти. Об'єкт оподаткування рентою. Ставки ренти. Порядок обчислення ренти. Порядок перерахунку ренти. Порядок сплати ренти.

Тема 12. Місцеві податки і збори.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Платники податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Пільги із сплати податку. Ставки податку. Базовий податковий (звітний) період. Порядок обчислення суми податку. Порядок обчислення сум податку в разі зміни власника об'єкта оподаткування податком. Порядок і строки сплати податку.

Транспортний податок. Платники податку. Об'єкти оподаткування податком. База оподаткування податком. Ставки податку. Пільги щодо податку. Податковий період. Строк сплати податку. Порядок обчислення податку. Порядок сплати податку.

Плата за землю. Платники земельного податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Ставки податку. Особливості встановлення ставок земельного податку. Пільги щодо сплати податку для фізичних осіб. Пільги щодо сплати податку для юридичних осіб. Земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню. Особливості застосування пільгового оподаткування. Податковий період. Порядок обчислення плати за землю. Строк сплати плати за землю. Орендна плата. Індксація нормативної грошової оцінки земель. Порядок зарахування до бюджетів плати за землю.

Збір за місця для паркування транспортних засобів. Платники збору. Об'єкт і база оподаткування збором. Ставки збору. Особливості встановлення збору. Порядок обчислення та строки сплати збору. Базовий податковий (звітний) період.

Туристичний збір. Платники збору. Ставки збору. База справляння. Податкові агенти. Особливості справляння збору. Порядок сплати збору. Базовий податковий (звітний) період.

Контроль податкових інспекцій за правильністю нарахування та своєчасністю сплати місцевих податків та зборів.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Податкова система»
(денна форма навчання)**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування податкової системи.						
Тема 1. Соціально-економічний зміст, види та функції податків	2	2	6	1	2	Поточне опитування
Тема 2. Податкова політика і податкова система	2	2	6			
Тема 3. Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи	2	2	6			
Змістовий модуль 2. Практика функціонування податкової системи України						
Тема 4. Податок на додану вартість	4	4	8	2	3	Поточне опитування
Тема 5. Акцизний податок	2	2	8			
Тема 6. Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання	2	2	6			
Тема 7. Податок на прибуток підприємств	4	4	7			
Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб	2	2	7	1	3	
Тема 9. Екологічний податок	2	2	6			
Тема 10. Спеціальні податкові режими	2	2	7			
Разом 11. Рентна плата	2	2	6			
Тема 12. Місцеві податки і збори	4	4	7			
ВСЬОГО:	30	30	48	4	8	

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування податкової системи.			
Тема 1. Соціально-економічний зміст, види та функції податків	2	2	10
Тема 2. Податкова політика і податкова система			10
Тема 3. Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи			10
Змістовий модуль 2. Практика функціонування податкової системи України			

Тема 4. Податок на додану вартість	6	2	12
Тема 5. Акцизний податок			12
Тема 6. Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання			12
Тема 7. Податок на прибуток підприємств			12
Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб			12
Тема 9. Екологічний податок			12
Тема 10. Спеціальні податкові режими			12
Разом 11. Рентна плата			12
Тема 12. Місцеві податки і збори			12
ВСЬОГО:	8	4	108

5. Тематика практичних занять.

Денна форма навчання

Практичне заняття 1

Тема. Соціально-економічний зміст, види та функції податків

Мета: Засвоїти необхідність і сутність існування податків в ринковій економіці

Питання для обговорення:

1. Історичний розвиток оподаткування.
2. Соціально-економічний зміст та функції податків.
3. Елементи системи оподаткування.
4. Класифікація податків.
5. Види прямих та непрямих податків: їх характеристика.
6. Зміст перекладання податків.

Практичне заняття 2

Тема. Податкова політика і податкова система

Мета: Навчитись розуміти значення податкової системи та визначати раціональні вектори проведення податкової політики держави

Питання для обговорення:

1. Податкова політика держави.
2. Основні принципи формування податкової політики.
3. Критерії реалізації податкової політики.
4. Поняття і структура податкової системи.
5. Наукові основи побудови податкової системи.
6. Основні принципи оподаткування.
7. Система оподаткування України та принципи її побудови.

Практичне заняття 3

Тема: Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи

Мета: Вивчити повноваження контролюючих органів у сфері оподаткування та вміти їх застосовувати

Питання для обговорення:

1. Основи та організація податкової роботи, її основні елементи.
2. Податкові органи в Україні: організаційна структура і функції.
3. Права, обов'язки й відповідальність працівників податкових органів, їх персональні звання.
4. Правове регламентування діяльності податкових органів в Україні і податкової роботи.
5. Інструктивно-методичне забезпечення справляння податків і зборів.
6. Основи адміністрування податків і зборів.

7. Контролюючі органи та органи стягнення.
8. Податкова звітність.
9. Податкові консультації.
10. Порядок визначення суми податкових та грошових зобов'язань платника податків, порядок їх сплати та оскарження рішень контролюючих органів.
11. Податковий контроль.

Практичне заняття 4-5

Тема: Податок на додану вартість

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати ПДВ

Питання для обговорення:

1. Універсальний акциз як форма непрямого оподаткування.
2. Основні види універсального акцизу, що використовується у світовій фіскальній практиці.
3. Сутність податку на додану вартість, його виникнення та розвиток. Запровадження та функціонування ПДВ в Україні.
4. Платники податку на додану вартість. Вимоги щодо реєстрації осіб як платників податку. Добровільна реєстрація платників податку. Порядок реєстрації платників податку. Анулювання реєстрації платника податку.
5. Визначення об'єкта оподаткування. Місце постачання товарів та послуг.
6. Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг. Особливості визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг в окремих випадках.
7. Розміри ставок податку.
8. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою.
9. Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою.
10. Операції, що не є об'єктом оподаткування.
11. Операції, звільнені від оподаткування.
12. Податковий кредит. Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту.
13. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або відшкодуванню з Державного бюджету України (бюджетному відшкодуванню), та строки проведення розрахунків.
14. Податкова накладна. Звітні (податкові) періоди. Порядок подання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом.
15. Особливості оподаткування операцій при переміщенні товарів через митний кордон України.
16. Оподаткування послуг, що постачаються нерезидентами, місце постачання яких розташоване на митній території України.
17. Світовий досвід справляння ПДВ.

Практичне заняття 6

Тема: Акцизний податок

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати акцизного податку

Питання для обговорення:

1. Акцизний податок, як форма специфічних акцизів.
2. Особливості акцизного оподаткування в Україні.
3. Платники податку.
4. Об'єкти оподаткування. База оподаткування.
5. Підакцизні товари та ставки податку.
6. Дата виникнення податкових зобов'язань.
7. Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України.
8. Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України.
9. Особливості обчислення податку за адвалорними ставками.

10. Особливості обчислення податку з тютюнових виробів.
11. Порядок і строки сплати податку.
12. Складення та подання декларації з акцизного податку.
13. Контроль за сплатою податку.
14. Особливості оподаткування алкогольних напоїв.
15. Особливості оподаткування деяких підакцизних товарів залежно від напрямку їх використання. Акцизні склади.
16. Світовий досвід справляння акцизного податку

Практичне заняття 7

Тема: Мито як фінансовий інструмент та засіб митного регулювання

Мета: Оволодіти навиками нарахування та сплати митних платежів при переміщенні товарів через митний кордон

Питання для обговорення:

1. Основи митної справи в Україні.
2. Економічна сутність та призначення мита.
3. Класифікація мита.
4. Мито як джерело доходів державного бюджету і регулятор міжнародного бізнесу та процесів споживання.
5. Термінологія митної справи : митна територія та митний кордон, імпорт, експорт та транзит, митна декларація, резиденти і нерезиденти, декларанти.
6. Платники і ставки мита.
7. Порядок і методика сплати мита.
8. Пільги для юридичних та фізичних осіб.
9. Справляння мита та порядок його перерахування в бюджет.
10. Основні тенденції та напрямки митного оподаткування у світовій фінансовій практиці.

Практичне заняття 8-9

Тема: Податок на прибуток підприємств

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати податку на прибуток підприємств

Питання для обговорення:

1. Прибуткове оподаткування підприємств та організацій, його місце в системі оподаткування.
2. Варіанти прибуткового оподаткування підприємств.
3. Платники і ставки податку на прибуток підприємств.
4. Об'єкт оподаткування.
5. Порядок визначення доходів та їх склад.
6. Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування.
7. Порядок визнання доходів.
8. Склад витрат та порядок їх визнання.
9. Витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку.
10. Об'єкти амортизації. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів.
11. Методи нарахування амортизації.
12. Визначення вартості об'єктів амортизації.
13. Облік операцій із землею та її капітальним поліпшенням.
14. Амортизація витрат, пов'язаних з видобутком корисних копалин.
15. Податкова база.
16. Порядок урахування від'ємного значення об'єкта оподаткування в результатах наступних податкових періодів.
17. Ставки податку. Порядок обчислення податку.
18. Оподаткування операцій особливого виду.

19. Звільнення від оподаткування.
20. Особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції.
21. Особливості оподаткування страховика.
22. Оподаткування неприбуткових установ та організацій.
23. Безнадійна та сумнівна заборгованість.
24. Особливості оподаткування нерезидентів.
25. Світовий досвід прибуткового оподаткування підприємств, фірм та корпорацій.

Корпоративний податок.

Практичне заняття 10

Тема: Податок на доходи фізичних осіб

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб

Питання для обговорення:

1. Податки з населення та основи прибуткового оподаткування.
  2. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування.
  3. Оподатковувані і неоподатковувані доходи.
  4. Шедулярна та глобальна система оподаткування.
  5. Платники податку на доходи фізичних осіб.
  6. Об'єкт і база оподаткування.
  7. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу.
  8. Податкова знижка.
  9. Ставки податку.
  10. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету.
- Перерахунок податку та податкові соціальні пільги.
11. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів.
  12. Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету.
  13. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна.
  14. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна.
  15. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав.
  16. Визначення суми процентів, сплачених платником податку за користування іпотечним житловим кредитом з метою нарахування податкової знижки.
  17. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування.
  18. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність.
  19. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Практичне заняття 11

Тема: Екологічний податок

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати екологічного податку

Питання для обговорення:

1. Платники екологічного податку.
2. Об'єкти оподаткування. База оподаткування.
3. Ставки екологічного податку.
4. Пільги щодо сплати екологічного податку.
5. Податковий період.
6. Порядок обчислення та строк сплати екологічного податку.

Практичне заняття 12

Тема: Спеціальні податкові режими

Мета: Оволодіти навиками в сфері функціонування спеціальних податкових режимів

Питання для обговорення:

1. Єдиний податок.
2. Особливості справляння єдиного податку юридичними і фізичними особами.

Платники податку.

3. Об'єкт оподаткування.
4. База оподаткування. Ставки податку.
5. Податковий (звітний) період.
6. Порядок нарахування та строки сплати.
7. Особливості обкладення платників податку окремими податками і зборами.

Порядок набуття статусу платника податку.

8. Відповідальність платників.

Практичне заняття 13

Тема: Рентна плата.

Мета: Засвоїти практику нарахування ренти

Питання для обговорення:

1. Основи та мета встановлення рентної плати.
2. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.
3. Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні.
4. Плата за користування радіочастотним ресурсом України.
5. Плата за спеціальне використання води.
6. Плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

Практичне заняття 14-15

Тема: Місцеві податки і збори

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати місцевих податків і зборів

Питання для обговорення:

1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
2. Транспортний податок.
3. Плата за землю.
4. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
5. Туристичний збір.
6. Контроль податкових інспекцій за правильністю нарахування та своєчасністю сплати місцевих податків та зборів.

Заочна форма навчання

Практичне заняття 1

Тема. Соціально-економічний зміст, види та функції податків

Мета: Засвоїти необхідність і сутність існування податків в ринковій економіці

Питання для обговорення:

1. Історичний розвиток оподаткування.
2. Соціально-економічний зміст та функції податків.
3. Елементи системи оподаткування.
4. Класифікація податків.
5. Види прямих та непрямих податків: їх характеристика.
6. Зміст перекладання податків.

Тема: Податкова політика і податкова система

Мета: Навчитись розуміти значення податкової системи та визначати раціональні вектори проведення податкової політики держави

Питання для обговорення:

1. Податкова політика держави.
2. Основні принципи формування податкової політики.
3. Критерії реалізації податкової політики.
4. Поняття і структура податкової системи.
5. Наукові основи побудови податкової системи.
6. Основні принципи оподаткування.
7. Система оподаткування України та принципи її побудови.

Тема: Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи

Мета: Вивчити повноваження контролюючих органів у сфері оподаткування та вміти їх застосовувати

Питання для обговорення:

1. Основи та організація податкової роботи, її основні елементи.
2. Податкові органи в Україні: організаційна структура і функції.
3. Права, обов'язки й відповідальність працівників податкових органів, їх персональні звання.
4. Правове регламентування діяльності податкових органів в Україні і податкової роботи.
5. Інструктивно-методичне забезпечення справляння податків і зборів.
6. Основи адміністрування податків і зборів.
7. Контролюючі органи та органи стягнення.
8. Податкова звітність.
9. Податкові консультації.
10. Порядок визначення суми податкових та грошових зобов'язань платника податків, порядок їх сплати та оскарження рішень контролюючих органів.
11. Податковий контроль.

Практичне заняття 2

Тема: Податок на додану вартість

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати ПДВ

Питання для обговорення:

1. Універсальний акциз як форма непрямого оподаткування.
2. Основні види універсального акцизу, що використовується у світовій фіскальній практиці.
3. Сутність податку на додану вартість, його виникнення та розвиток. Запровадження та функціонування ПДВ в Україні.
4. Платники податку на додану вартість. Вимоги щодо реєстрації осіб як платників податку. Добровільна реєстрація платників податку. Порядок реєстрації платників податку. Анулювання реєстрації платника податку.
5. Визначення об'єкта оподаткування. Місце постачання товарів та послуг.
6. Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг. Особливості визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг в окремих випадках.
7. Розміри ставок податку.
8. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою.
9. Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою.
10. Операції, що не є об'єктом оподаткування.
11. Операції, звільнені від оподаткування.

12. Податковий кредит. Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту.

13. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або відшкодуванню з Державного бюджету України (бюджетному відшкодуванню), та строки проведення розрахунків.

14. Податкова накладна. Звітні (податкові) періоди. Порядок подання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом.

15. Особливості оподаткування операцій при переміщенні товарів через митний кордон України.

16. Оподаткування послуг, що постачаються нерезидентами, місце постачання яких розташоване на митній території України.

17. Світовий досвід справляння ПДВ.

Тема: Акцизний податок

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати акцизного податку

Питання для обговорення:

1. Акцизний податок, як форма специфічних акцизів.
2. Особливості акцизного оподаткування в Україні.
3. Платники податку.
4. Об'єкти оподаткування. База оподаткування.
5. Підакцизні товари та ставки податку.
6. Дата виникнення податкових зобов'язань.
7. Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України.
8. Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України.
9. Особливості обчислення податку за адвалорними ставками.
10. Особливості обчислення податку з тютюнових виробів.
11. Порядок і строки сплати податку.
12. Складення та подання декларації з акцизного податку.
13. Контроль за сплатою податку.
14. Особливості оподаткування алкогольних напоїв.
15. Особливості оподаткування деяких підакцизних товарів залежно від напрямку їх використання. Акцизні склади.
16. Світовий досвід справляння акцизного податку

Тема: Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання

Мета: Оволодіти навиками нарахування та сплати митних платежів при переміщенні товарів через митний кордон

Питання для обговорення:

1. Основи митної справи в Україні.
2. Економічна сутність та призначення мита.
3. Класифікація мита.
4. Мито як джерело доходів державного бюджету і регулятор міжнародного бізнесу та процесів споживання.
5. Термінологія митної справи : митна територія та митний кордон, імпорт, експорт та транзит, митна декларація, резиденти і нерезиденти, декларанти.
6. Платники і ставки мита.
7. Порядок і методика сплати мита.
8. Пільги для юридичних та фізичних осіб.
9. Справляння мита та порядок його перерахування в бюджет.
10. Основні тенденції та напрямки митного оподаткування у світовій фіскальній практиці.

Тема: Податок на прибуток підприємств

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати податку на прибуток підприємств

Питання для обговорення:

1. Прибуткове оподаткування підприємств та організацій, його місце в системі оподаткування.
  2. Варіанти прибуткового оподаткування підприємств.
  3. Платники і ставки податку на прибуток підприємств.
  4. Об'єкт оподаткування.
  5. Порядок визначення доходів та їх склад.
  6. Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування.
  7. Порядок визнання доходів.
  8. Склад витрат та порядок їх визнання.
  9. Витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку.
  10. Об'єкти амортизації. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів.
  11. Методи нарахування амортизації.
  12. Визначення вартості об'єктів амортизації.
  13. Облік операцій із землею та її капітальним поліпшенням.
  14. Амортизація витрат, пов'язаних з видобутком корисних копалин.
  15. Податкова база.
  16. Порядок урахування від'ємного значення об'єкта оподаткування в результатах наступних податкових періодів.
  17. Ставки податку. Порядок обчислення податку.
  18. Оподаткування операцій особливого виду.
  19. Звільнення від оподаткування.
  20. Особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції.
  21. Особливості оподаткування страховика.
  22. Оподаткування неприбуткових установ та організацій.
  23. Безнадійна та сумнівна заборгованість.
  24. Особливості оподаткування нерезидентів.
  25. Світовий досвід прибуткового оподаткування підприємств, фірм та корпорацій.
- Корпоративний податок.

Тема: Податок на доходи фізичних осіб

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб

Питання для обговорення:

1. Податки з населення та основи прибуткового оподаткування.
  2. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування.
  3. Оподатковувані і неоподатковувані доходи.
  4. Шедулярна та глобальна система оподаткування.
  5. Платники податку на доходи фізичних осіб.
  6. Об'єкт і база оподаткування.
  7. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу.
  8. Податкова знижка.
  9. Ставки податку.
  10. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету.
- Перерахунок податку та податкові соціальні пільги.
11. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів.
  12. Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету.
  13. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна.

14. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна.
15. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав.
16. Визначення суми процентів, сплачених платником податку за користування іпотечним житловим кредитом з метою нарахування податкової знижки.
17. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування.
18. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність.
19. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Тема: Екологічний податок

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати екологічного податку

Питання для обговорення:

1. Платники екологічного податку.
2. Об'єкти оподаткування. База оподаткування.
3. Ставки екологічного податку.
4. Пільги щодо сплати екологічного податку.
5. Податковий період.
6. Порядок обчислення та строк сплати екологічного податку.

Тема: Спеціальні податкові режими

Мета: Оволодіти навиками в сфері функціонування спеціальних податкових режимів

Питання для обговорення:

1. Єдиний податок.
  2. Особливості справляння єдиного податку юридичними і фізичними особами.
- Платники податку.
3. Об'єкт оподаткування.
  4. База оподаткування. Ставки податку.
  5. Податковий (звітний) період.
  6. Порядок нарахування та строки сплати.
  7. Особливості обкладення платників податку окремими податками і зборами.
- Порядок набуття статусу платника податку.
8. Відповідальність платників.

Тема: Рентна плата.

Мета: Засвоїти практику нарахування ренти

Питання для обговорення:

1. Основи та мета встановлення рентної плати.
2. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.
3. Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні.
4. Плата за користування радіочастотним ресурсом України.
5. Плата за спеціальне використання води.
6. Плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

Тема: Місцеві податки і збори

Мета: Засвоїти практику нарахування та сплати місцевих податків і зборів

Питання для обговорення:

1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
2. Транспортний податок.
3. Плата за землю.
4. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
5. Туристичний збір.
6. Контроль податкових інспекцій за правильністю нарахування та своєчасністю сплати місцевих податків та зборів.

6. Тренінг з дисципліни

Метою проведення тренінгу є створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти розвитку та розв'язання проблеми з питань податкової справи, застосування форм і методів контролю за сплатою податкових платежів, а також дослідження проблем які виникають у практичній діяльності платників податків і податкових інспекцій ДПС України.

Порядок проведення тренінгу:

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. Практична частина реалізується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
4. Підбивання підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу включає 2 етапи: 1) теоретична частина (обґрунтування окремих теоретико-організаційних аспектів сфери податкового адміністрування та його висвітлення з 2 основних питань по 2 блоках переліку визначеному нижче); 2) практична частина - розв'язування комплексної задачі з визначенням податкових платежів та заповнення граф податкової декларації. Студент вибирає питання з Блоку 1 та Блоку 2 відповідно до порядкового номера в журналі. Після висвітлення теоретичних питань студент подає детальний та розв'язок задачі.

Блок 1.

1. Акцизний податок: елементи формування і справляння.
2. Акцизний податок як форма специфічних акцизів.
3. Амортизація необоротних активів платників податку на прибуток підприємств.
4. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства.
5. Сучасна практика майнового оподаткування.
6. Доходи підприємств та порядок їх коригування при визначенні об'єкта оподаткування по податку на прибуток підприємств.
7. Еволюція та передумови виникнення податків.
8. Екологічний податок: сутність та необхідність застосування.
9. Елементи і порядок справляння мита та митних платежів.
10. Елементи справляння і порядок оподаткування рухомого майна.
11. Елементи справляння мита.
12. Елементи справляння податку на доходів фізичних осіб.
13. Завдання, права, обов'язки і відповідальність працівників податкових органів.
14. Зміст амортизації та її вплив на об'єкт оподаткування.
15. Зміст і характеристика елементів податку.
16. Зміст та наукові принципи формування податкової системи.
17. Зміст та порядок формування обсягу податкових зобов'язань з податків.
18. Зміст, причини та основні види ухилень від сплати податків та обов'язкових платежів.

19. Історія створення, структура і функції контролюючих органів в сфері оподаткування.

20. Контроль за надходженням акцизного податку та відповідальність платників.

21. Контроль щодо ПДВ і відповідальність платників.

22. Критерії проведення податкової політики.

23. Методика включення ПДВ до ціни товарів, робіт та послуг.

24. Механізм нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб.

25. Місце та роль податків у фіскальній політиці держави.

26. Облік платників податків та порядок його здійснення.

27. Облік податків і податкових платежів контролюючими органами.

28. Ознаки податків і обов'язкових платежів.

29. Основи митної справи в Україні.

30. Особливості місцевого оподаткування в Україні.

Блок 2.

1. Особливості організації податкової роботи.

2. Особливості земельного оподаткування в Україні.

3. Особливості прибуткового оподаткування фізичних осіб: вітчизняна практика та світовий досвід.

4. Особливості застосування спрощеного режиму оподаткування для сільськогосподарських виробників.

5. Особливості оподаткування доходів громадян, які здійснюють підприємницьку діяльність.

6. Особливості оподаткування прибутку юридичних осіб за операціями особливого виду.

7. Особливості оподаткування різних видів доходів громадян.

8. Особливості формування податкової бази щодо ПДВ.

9. ПДВ: платники, ставки, об'єкт оподаткування.

10. ПДВ: сутність, фіскальна роль, переваги та недоліки.

11. Переваги та недоліки прямих і непрямих податків, їх роль у податковій системі.

12. Пільги з податку на додану вартість.

13. Пільги з податку на доходи фізичних осіб.

14. Податкова декларація по ПДВ: структура, порядок заповнення та подання.

15. Податкова політика: сутність, завдання та напрямки проведення.

16. Податкова система: сутність, структура і вимоги до неї.

17. Податкова соціальна пільга: зміст, види і порядок застосування.

18. Податковий контроль за дотриманням податкового законодавства.

19. Податок на прибуток підприємств: платники, ставки, об'єкт оподаткування.

20. Порядок нарахування і сплати ПДВ.

21. Порядок маркування підакцизних товарів.

22. Порядок нарахування та сплати земельного податку.

23. Порядок обліку платників податків і зборів.

24. Порядок обчислення і нарахування акцизного податку.

25. Порядок обчислення та сплати єдиного податку.

26. Порядок обчислення та сплати мита.

27. Порядок розрахунку та сплати податку на прибуток.

28. Порядок справляння мита та розрахунків з бюджетом.

29. Порядок та елементи оподаткування землі в Україні.

30. Правова база та основи справляння податків і обов'язкових платежів.

Типова задача

Визначити суму ПДВ, належну до сплати в бюджет, і терміни сплати такого зобов'язання за лютий 2024 року.

Підприємством було здійснено наступні фінансово-господарські операції:

- 09.02.2024 року на розрахунковий рахунок підприємства надійшли авансові платежі за продукцію в сумі 22 000 грн. (у т. ч. ПДВ).
- 12.02.2024 року закуплено сировину і матеріали обсягом 9 одиниць, договірна ціна 4 200 грн. (без ПДВ).
- 14.02.2024 року зі складу підприємства відвантажено продукцію на суму 62 000 грн. (у т. ч. ПДВ), кошти за яку підприємство отримає у березні поточного року.
- 20.02.2024 року отримано сировину і матеріали у платника ПДВ на суму 55 000 грн. (у т. ч. ПДВ), 82% вартості продукції підтверджено податковими накладними.
- 01.03.2024 року закуплено сировину і матеріали на суму 4 000 грн. у фізичної особи – платника єдиного податку за ставкою 3%.

7. Тематика самостійної роботи студентів

№ теми	Тематика	К-ть годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1	1. Форми платежів до бюджету: податок, збір, плата, внески, відрахування. 2. Функції податків та їх співвідношення у різних видів податків. 3. Основні напрямки податкового регулювання. 4. Класифікація податків, залежно від способів їх справляння. 5. Соціально-економічний зміст і види прямих податків. 6. Соціально-економічний зміст і види непрямих податків. 7. Переваги та недоліки прямих та непрямих податків. 8. Наукові основи побудови податкової системи.	6	10
Тема 2	1. Податки і формування бюджету: взаємообумовленість. 2. Податкова система та принципи її побудови. 3. Принципи оподаткування. 4. Оптимум Паретто. 5. Податки як інструмент фінансового регулювання розвитку суспільства. 6. Рівноцінність, рівнонапруженість та соціальна справедливість в оподаткуванні. 7. Податкова політика та її напрямки в умовах воєнного стану. 8. Економічна ефективність податкової системи. 9. Взаємозв'язок стабільності та гнучкості податкової політики. 10. Податкова політика України в перехідній економіці.	6	10

Тема 3	1. Фактори, що впливають на рівень податкової роботи. 2. Інструктивне забезпечення справляння податків. 3. Облік платників і податкових надходжень. 4. Способи утримання податків. 5. Адміністрування податків: зміст, напрямки і загальна характеристика. 6. Поняття ухилення від сплати податків у фіскальній науці. 7. Форми ухилення від сплати податків. 8. «Тіньова» економіка як сфера вчинення податкових злочинів. 9. Особливості ухилення від сплати різних видів податків. 10. Сутність та форми перекладання податків. 11. Проблеми подвійного оподаткування.	6	10
Тема 4.	1. Особливості справляння ПДВ в умовах воєнного стану. 2. Диференціація ставок ПДВ. 3. Критерії блокування податкових накладних. 4. Пільги з ПДВ для ЗСУ. 5. Фіскальна роль ПДВ. 6. Гармонізація ПДВ з директивами Ради ЄС.	8	12
Тема 5	1. Особливості справляння акцизного податку в умовах воєнного стану. 2. Акцизний податок з продуктів енергії та електроенергії. 3. Гармонізація акцизного податку з директивами Ради ЄС. 4. Перспективи розширення груп підакцизних податків в Україні.	7	12
Тема 6	1. Особливості справляння мита з транспортних засобів. 2. Митні пільги в умовах воєнного стану. 3. Митний контроль в умовах воєнного стану. 4. Протидія митним деліктам.	7	12
Тема 7	1. Декларація з податку на прибуток: порядок заповнення та строки подання. 2. Гармонізація бухгалтерського і податкового обліку. 3. Перспективи введення податку на виведений капітал. 4. Податкові інвестиційні стимули з податку на прибуток підприємств.	8	12
Тема 8	1. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування. 2. Податок на доходи фізичних осіб в системі оподаткування населення. 3. Пільги по податку на доходи фізичних осіб в умовах воєнного стану. 4. Подання інформації в податкові органи про утримані суми податку на доходи фізичних осіб та виплачені суми доходів. 5. Особливості оподаткування податком на доходи фізичних осіб окремих видів доходів (авторські гонорари та виплати, доходи від зайняття підприємницькою діяльністю).	8	12
Тема 9	1. Зарубіжний досвід екологічного оподаткування. 2. Еколого-трудова реформа. 3. Фіскальна роль екологічного оподаткування в Україні та ЄС. 4. Перспективи трансформації екологічного оподаткування в Україні.	7	12
Тема 10	1. Спрощена система оподаткування в Україні в умовах воєнного стану. 2. Особливі умови для платників третьої групи на період воєнного стану.	8	12

	3. Особливості обліку доходів і витрат на єдиному податку. 4. Реєстрація розрахункових операцій на єдиному податку.		
Тема 11	1. Мета та особливості встановлення рентної плати у державі. 2. Принципи встановлення рентної плати. 3. Напрями перерозподілу надприбутків за допомогою рентної плати.	7	12
Тема 12	1. Податок на нерухоме майно: порівняльна характеристика вітчизняної та світової практики справляння. 2. Місцеві податки та особливості їх справляння в умовах воєнного стану. 3. Місцеві збори, їх роль у формуванні дохідної бази місцевих бюджетів.	8	12
Разом		48	108

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, ділові ігри, реферування, есе, підготовка і презентація проектів.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Податкова система» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: стандартизовані тести; поточне опитування; залікове модульне тестування та опитування; розрахункові роботи; ректорська контрольна робота; екзамен; інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Податкова система» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Усне опитування та тестування по 4 темах.	Модульна контрольна робота по 4 темах	Усне опитування та тестування по 8 темах.	Модульна контрольна робота по 8 темах	Практичні завдання по розрахунку податкових зобов'язань з окремих податків	Реферати та есе відповідно до тематики самостійної роботи	Три питання по 20 балів, задача 40 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1–12
2.	Проекційний екран	1–12
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1–12
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1–12
5.	Персональні комп'ютери	1–12
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–12
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–12
8.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1–12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бечко П.К., Власюк С.А., Бечко В.П., Шумило Т.В. Принципи справедливості та їх відображення при оподаткуванні суб'єктів господарювання у вітчизняній податковій системі. *Бізнес-Інформ.* 2021. № 3. С. 156-161.
2. Біляк Ю.В., Тітенко З.М. Податкова система : навч. посіб. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : НУБіП України, 2021. 633 с.
3. Валігура В.А. Сучасні тенденції гармонізації ПДВ у країнах Європейського Союзу. *Фінанси України.* 2022. № 3. С. 22-37.
4. Варналій З.С., Романюк М.В. Податкова система: [підручник]. К.: Знання України, 2019. 567 с.
5. Герчаківський С. Д., Сідляр В. В. Фіскальне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2020. 280 с.
6. Електронний кабінет платника податків URL : <https://cabinet.tax.gov.ua>
7. Карпенко В.В., Колодяжна Т.В. Податкова система : навч. посіб. Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. Харків : Лідер, 2018. 273 с.
8. Котенко А. Принципи податкового законодавства як вихідні засади побудови податкової системи *Право України.* 2020. № 4. С. 43-56.
9. Крисоватий А.І., Валігура В.А. Новації та напрями вдосконалення податкового законодавства України в умовах воєнного стану. *Фінанси України.* 2022. №6. С. 33-53.
10. Лещук Г.В., Івасюк Н.Б. Податкова система України в умовах пандемії COVID-19: сучасні реалії та прогнози. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2020. Вип. 33(1). С. 87-92.
11. Легостаєва О. О., Гнип Н. О. Податкова система : практикум : навч. посіб. 2-ге вид. Львів : Новий Світ 2000, 2019. 228 с.
12. Луніна І.О., Білоусова О.С., Фролова Н.Б. Конкурентоспроможність податкової системи в контексті розширення фіскального простору України. *Економіка України.* 2020. №10. С. 34-53.
13. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
14. Перевірки, що здійснюються податковими органами державної фіскальної служби України : види, порядок проведення, строки, оскарження : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. К. : ЦУЛ, 2019. 248 с.
15. Податкова система : навч. посіб. / І. В. Лютий, Л. М. Демиденко, М. В. Романюк [та ін.]; за ред. І. О. Лютого. К. : ЦУЛ, 2018. 456 с.
16. Податкова система: навчальний посібник / І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик, М. О. Слатвінська [та інш.] / ред. І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
17. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1012>.
18. Сідляр В. В., Валігура В. А. Проблеми адміністрування митних платежів через призму фіскальних загроз. *Ефективна економіка.* 2021. № 8. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9173>
19. Соколовська А.М. Оцінка наслідків реформування податкової системи України в контексті показників податкового навантаження. *Бізнес Інформ.* 2020. № 7. С. 214-223.
20. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія / М. Г. Волощук [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, Голов. упр. держ. податк. служби України у Закарпат. обл., Місц. осередок ГО "Всеукр. асоц. ветеранів ДПС України" Закарпат. обл. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2021. 169 с.
21. Ткачик Ф.П., Валігура В.А., Дмитрів В.І. Фіскально-регулюючий потенціал податку на доходи фізичних осіб. *Економіка та суспільство.* 2021. Випуск 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/602/576>

22. Трансформаційні процеси у податковій системі України : монографія / [І. С. Волохова та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук І. С. Волохової ; Одес. нац. екон. ун-т. Одеса : Атлант, 2018. 382 с.
23. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні [Текст] : навч. посіб. / В.М. Краєвський [та ін.] ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 287 с.
24. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.
25. Шуневич А.С. Фіскальна ефективність акцизного податку як складова оптимізації системи непрямого оподаткування. *Облік і фінанси*. 2020. № 4. С. 82-88.
26. Andrii Krysovatyi, Volodymyr Valihura, Inna Hutsul, Fedir Tkachyk, Volodymyr Dmytriv. Fiscal Aspects of the Functioning of the Electronic Declaration System of Citizens' Income and Property in Ukraine. 2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies. September 16-18, 2020 Deggendorf, Germany. P. 533-536.
27. Andriy Krysovaty, Anatolii Lutsyk, Nataly Synyutka. Influence of Time Lags on the Efficiency of Fiscal Policy in Ukraine. 2019 9th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT) (5-7 June 2019, Ceske Budejovice, Czech Republic), P. 380-383.
28. Compendium of fiscal Incentives: tax outlook in Europe. Business angels perspective. (2017) URL: <https://www.eban.org/wp-content/uploads/2018/07/EBAN-Compendium-of-Fiscal-Incentives-2017.pdf>
29. Gontareva I.V., Hutsul I.A., Tkachyk F.P., Miroshnik O.Yu. Fiscal efficiency of administration of duties Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. Vol 3, № 26. P. 133-143.
30. Krysovaty, A., Tymchenko, O., Fedosov, V., Silchenko, M. Taxation, economic growth and welfare in a low-income country. *Economic Annals-XXI*. 2020. 181(1-2). P. 44-56.
31. Modern Ukrainian financial science : theoretical paradigm & practical concept of public finance [Електронний ресурс] / V. Fedosov, A. Krysovaty, V. Oparin, P. Yukhymenko. – Oklahoma : DraftDigital Publishing, 2019. 447 p. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/41463>.
32. Podvieszko, A.; Parfenova, L.; Pugachev, A. (2019) Tax Competitiveness of the New EU Member States. *J. Risk Financial Manag.* 12, 34. URL: <https://www.mdpi.com/1911-8074/12/1/34/pdf>
33. Prokopenko N., Gudz O., Kreidych I., Golovko M., Kazak O. (2021) Retrospective analysis of the tax system reform of Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 2. 396-405
34. Sidelnykova L., Novosolova O., Dmytriv V. Financial instability: causes of occurrence and directions for adjustment. *Espacios*. 2019. Vol. 40 (Number 35). P. 13.
35. Stefanie Stantcheva (2020). Understanding Tax Policy: How Do People Reason?, NBER Working Papers 27699, National Bureau of Economic Research, Inc URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w27699/w27699.pdf
36. Tax Incentives and Tax Base Protection in Developing Countries. (2017) URL: https://www.unescap.org/sites/default/files/S3_Tax-Incentives-and-Tax-Protection-Base.pdf
37. Taxation Trends in the European Union. Data for the EU Member States, Iceland and Norway 2019 Edition. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_report_2019.pdf
38. The People's Republic of China Tax Facts and Figures 2020 URL: <https://www.pwccn.com/en/tax/publications/people-republic-of-china-tax-facts-2020.pdf>
39. The Swiss Tax System (2019) Federal Tax Administration. Swiss Tax Conference Information Committee URL: https://www.eda.admin.ch/dam/countries/countries-content/united-kingdom/en/FTA-swiss-tax-system-2019_EN.pdf
40. Valihura Volodymyr. Current trends of VAT harmonization in the EU countries. Financial policy of Ukraine in the context of European integration: trends of martial law and post-war revival: Monograph / edited by Ryszard Pukala, Viktoriia Tyshchenko. Jarosław. 2023. P. 317-333.

41. Valihura Volodymyr. Harmonisation of excise taxation of energy products in the EU and Ukraine. Financial policy of Ukraine in the context of European integration: trends of martial law and post-war revival: Monograph / edited by Ryszard Pukala, Viktoriia Tyshchenko. Jarosław. 2023. P. 334-343.

42. Vladyslav Teremetskyi, Volodymyr Valihura, Maryna Slatvinska, Valentyna Bryndak, Inna Gutsul. Tax policy of Ukraine in terms of martial law. *Policy Studies* (22 Jan 2024). URL: <https://doi.org/10.1080/01442872.2024.2306958>

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Державний сайт ДПС України. URL: <https://tax.gov.ua/>
2. Державний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
3. Державний сайт ДМС України. URL: <https://customs.gov.ua/en/>